COFNODION

Dyddiad:	Dydd Gwener 29 Tachwedd 2002
Amser:	10.00am tan 12:30pm
Lleoliad:	Coleg Glannau Dyfrdwy, Cei Cona

Yn bresennol

Aelodau	
Peter Rogers, Cadeirydd	Gogledd Cymru
Eleanor Burnham	Gogledd Cymru
Alison Halford	Delyn
Ann Jones	Dyffryn Clwyd
Alun Pugh	Gorllewin Clwyd
Janet Ryder	Gogledd Cymru
Karen Sinclair	De Clwyd
Yn bresennol	
Richard Brunstrom (eitem 3)	Y Prif Gwnstabl, Heddlu Gogledd Cymru
Y Cyng. Malcolm King (eitem 3)	Cadeirydd Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru
Janet Growcott (eitem 4)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Sandra Bloor (eitem 4)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Yr Ysgrifenyddiaeth	
Siwan Davies	Clerc y Pwyllgor
Vaughan Watkin	Dirprwy Glerc y Pwyllgor

Eitem 1: Cyflwyniad, Ymddiheuriadau a Datgan Buddiannau

1.1 Croesawodd y Cadeirydd aelodau'r Pwyllgor, y swyddogion ac aelodau'r cyhoedd i'r cyfarfod.

1.2 Roedd ymddiheuriadau wedi dod i law oddi wrth David Ian Jones, Gareth Jones, Ieuan Wyn Jones, John Marek, Tom Middlehurst, Dafydd Elis-Thomas a Dafydd Wigley.

Eitem 2: Cofnodion y cyfarfod blaenorol ar 1 Tachwedd 2002

- NWR 03-02 (cof)

2.1 Cymeradwyodd y Pwyllgor gofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 1 Tachwedd.

2.2 Dywedodd y Cadeirydd fod yr Aelodau wedi cyfarfod yn anffurfiol â chynrychiolwyr yr Awdurdod Rheilffyrdd Strategol a Virgin Trains ers y cyfarfod diwethaf i fynegi pryderon ynghylch y gwasanaethau trên yn ôl ac ymlaen i'r Gogledd.

Eitem 3: Partneriaethau Gostwng Troseddu

3.1 Rhoddodd Richard Brunstrom a'r Cynghorydd King gyflwyniad a oedd yn disgrifio sut roedd y partneriaethau'n gweithredu yn ardal Heddlu Gogledd Cymru. [Mae copiau caled o'r cyflwyniad ar gael ar gais].

3.2 Dyma brif bwyntiau'r drafodaeth gyda'r Aelodau:

- Ystyried y dadleuon o blaid datganoli cyfrifoldeb dros blismona o'r Swyddfa Gartref i'r Cynulliad Cenedlaethol, ynghyd â chymorth ariannol gan yr Heddlu a fydd yn sicrhau cyllid hir dymor ymghlwm wrth gynllun busnes. Nododd y Prif Gwnstabl y byddai'r pedwar Awdurdod Heddlu yng Nghymru yn cefnogi datganoli'r cyfrifoldeb dros blismona i Gynulliad Cenedlaethol Cymru;

- Yr angen i'r Heddlu a'r Awdurdodau Iechyd weithio mewn partneriaeth wrth fynd i'r afael â chyffuriau, a rhoi triniaeth i bobl sy'n cymryd cyffuriau, ond gan weithredu yn erbyn gwerthwyr cyffuriau, a chefnogi'r broses o adolygu cyllid;

- Cefnogi'r fforymau rhanbarthol, a rhoi cymorth ariannol ar sail rhanbarthol lle y bo'n briodol, a rhoi cyfle posibl i ardaloedd eraill yng Nghymru ddysgu o'r gwaith sy'n cael ei wneud gan bartneriaethau yn y Gogledd;

- Cefnogi cymorthfeydd lleol yr heddlu ond roedd y ffaith nad oedd rhai galwadau i'r Heddlu'n cael eu hateb yn destun pryder, gan nad y troseddau felly yn cael eu cofnodi, ac nad oedd camau'n cael eu cymryd bob amser i ddelio â mân droseddau.

3.3 Codwyd y pwyntiau canlynol gan aelodau o'r gynulleidfa:

- Tynnodd Laura Roberts o Gyngor Gwirfoddol Sir y Fflint sylw at y rôl allweddol yr oedd y sector gwirfoddol yn ei chwarae mewn partneriaethau lleol, ac at yr angen i fonitro a phwyso a mesur sgil-effeithiau troseddu yn ogystal ag ystadegau moel;

- Rhoddodd un o Gyfarwyddwyr CAIS y Gogledd glod i drefniadau'r partneriaethau leol ac awgrymodd y dylid cysylltu strategaethau trosedd ac iechyd yn y drefn newydd ar gyfer y Gwasanaeth Iechyd yng Nghymru;

- Dywedodd y Cynghorydd McFarland o Gyngor Cei Cona fod rhai wardiau'n wynebu problemau gyda phob math o drosedd ac anhrefn;

- Awgrymodd y Cynghorydd McDonald, Cyngor Cei Cona y dylai'r awdurdodau lleol a'r partneriaethau gydweithio er mwyn trafod y problemau sy'n gysylltiedig â lletya ac adsefydlu troseddwyr;

- Dywedodd y Cynghorydd Martin Hayes o Gyngor Cymuned Gwern y Mynydd fod y cymorthfeydd y mae'r Heddlu'n eu cynnal yn dda, ond nad oedd unrhyw beth mor effeithiol â chael mwy o blismyn yn cerdded y strydoedd;

- Roedd y Cynghorydd George Johnson o Gyngor Bae Colwyn hefyd o blaid cael mwy o blismyn ar y strydoedd ac awgrymodd fod polisi dim goddefgarwch yn arwain at ostwng troseddu;

- Bu'r Cynghorydd Dorothy Bullock, Maer Bangor yn canu clodydd y swyddogion hyn a galwodd am i'r heddlu fabwysiadu polisi dim goddefgarwch;

- Cyfeiriodd y Cynghorydd Mair Williams, Cyngor Tref Caernarfon at y ffordd roedd y cyfryngau'n creu cynnwrf wrth roi sylw i drosedd;

- Ym marn y Cynghorydd Eve Butler o Gyngor Dinas Bangor, dylai'r heddlu dargedu pawb a oedd yn gwerthu cyffuriau, yn hytrach na'r prif werthwyr yn unig.

3.4 Dywedodd y Prif Gwnstabl fod Heddlu Gogledd Cymru wrthi'n cyflwyno polisi "dim goddefgarwch" fel ffordd o ddelio â throsedd. Roedd yr Heddlu wedi ymrwymo i blismona cymunedol, ond ni fyddai modd iddynt gynyddu nifer y plismyn ar y strydoedd oni bai bod mwy o arian ar gael. Fodd bynnag, roeddent yn manteisio ar dechnoleg fodern er mwyn rhyddhau swyddogion yr heddlu i wneud gorchwylion eraill. Ac roedd yr Heddlu yn delio â phob gwerthwr cyffuriau.

Eitem 4: Mynd i'r Afael ag Ymddygiad Gwrth–Gymdeithasol

4.1 Rhoddodd Janet Growcott a Sandra Bloor o Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gyflwyniad ar yr hyn sy'n cael ei wneud yn y rhanbarth i fynd i'r afael ag ymddygiad gwrth-gymdeithasol. [Mae copiau caled o'r cyflwyniad ar gael ar gais].

4.2 Bu'r Aelodau'n trafod:

- Yr angen i weithredu ar fyrder unwaith yr oedd pobl ifanc wedi'u hasesu a'u hangenion wedi'u nodi;
- Pa mor effeithiol y mae teledu cylch cyfyng o ran cael y rhieni i wynebu'r ffordd y mae eu plant yn ymddwyn, ond hefyd y peryglon posibl o ddefnyddio lluniau fel tystiolaeth lle nad oedd y digwyddiadau cyfan wedi'u cofnodi;
- Ym mha ffyrdd y gallai cymunedau cyfan gefnogi teuluoedd sy'n cael anawsterau, er enghraifft, helpu rhieni i ddatblygu sgiliau magu plant ac egluro'r effaith y mae ymddygiad y plant yn ei chael, a'r camau sydd ar gael i ddelio ag ymddygiad gwrth-gymdeithasol yn y gymuned.

4.3 Cododd aelodau o'r gynulleidfa'r pwyntiau canlynol:

- Cyfeiriodd y Cynghorydd Meurig Hughes o Gyngor Llangefni at adroddiad blynyddol y Comisiynydd Plant a dynnodd sylw at amddifadedd ymysg plant yng Nghymru, a galwodd am sicrhau bod arian o'r Gymuned Ewropeaidd ar gael drwy Amcan 1 er mwyn helpu ardaloedd yn y Gogledd;
- Gofynnodd Cadeirydd Fforwm Cydraddoldeb Gogledd Cymru a oedd ystadegau ar droseddau'n ymwneud â hiliaeth neu gasineb yn cael eu casglu;

- Cafodd y broses ei hegluro gan John Roberts, Clerc Cyngor Tref Bae Colwyn ac ynad heddwch. Ef oedd wedi rhoi'r gorchymyn gwrth-gymdeithasol cyntaf yn y Gogledd. Roedd ef o'r farn ei bod yn broses ddrud, a bod angen ei symleiddio;

- Rhannodd Margaret Cox ei phrofiad personol o drosedd;

- Soniodd un o aelodau'r gynulleidfa am yr angen i ddeall diwylliant ieuenctid wrth ddelio â throseddwyr ifanc, a'r posibilrwydd y gallai pobl ifanc ystyried bod ymddygiad gwrth-gymdeithasol yn ennyn edmygedd, sy'n tanseilio'r broses.

- Dywedodd aelod arall o'r gynulleidfa nad oedd nifer fawr o'r troseddau a gyflawnir gan bobl ifanc yn cael eu cofnodi, er bod mwy o oedolion yn troseddu.

- Dywedodd Maer yr Wyddgrug fod y gost i'r trethdalwr o ddelio â throseddwr ifanc yn fwy na'r gost o roi addysg breifat i blentyn;

- Cyfeiriodd Steven Wood o'r Comisiwn Cydraddoldeb Hiliol a Rhwydwaith Cydraddoldeb Gogledd Cymru at yr angen i ddatrys y problemau sy'n gysylltiedig â meysydd eraill yn y system cyfiawnder troseddol, megis y trafferthion sydd ynghlwm wrth gosbi ymddygiad hiliol;

- Roedd Andrew Goodwin, aelod o Bwyllgor Teithwyr Trên Cymru, o blaid y system a sefydlwyd yn ddiweddar, sef gofyn i'r cyhoedd roi gwybod am ddigwyddiadau gwrth-gymdeithasol nad ydynt yn argyfyngau drwy ddeialu '888';

- Roedd y Cynghorydd Chris Hughes o Gyngor Sir Conwy o blaid dim goddefgarwch wrth ddelio ag ymddygiad gwrth-gymdeithasol, ond dywedodd nad oedd yr Heddlu bob amser yn cyrraedd ar ôl cael eu galw i ddigwyddiadau o'r fath;

- Ym marn y Cynghorydd Bob Barton o Gyngor Llanarmon-yn-Ial, roedd yn hanfodol rhoi cymorth ariannol i gymunedau lleol er mwyn cynnal cyfleusterau lleol megis clybiau ieuenctid, oherwydd na fyddai'r unlle gan y bobl ifanc fynd pe byddent yn cau;

- Soniodd y Cynghorydd Eve Butler o Gyngor Dinas Bangor am yr angen i ddiogelu tystion a chadw'u henwau'n gyfrinachol, gan eu bod yn aml yn anfodlon rhoi tystiolaeth rhag ofn y byddai rhywun yn aflonyddu arnynt;

- Yn nhyb Ken Williams o Gyngor Tref yr Wyddgrug, roedd gorchmynion gwrth-gymdeithasol yn fiwrocrataidd, a chyfeiriodd at yr angen i helpu deiliaid tai preifat, yn ogystal â'r rhai a oedd yn byw yn eiddo'r cyngor.

4.4 Dywedodd Janet Growcott fod troseddau hiliol neu droseddau'n ymwneud â chasineb bellach yn cael eu cynnwys wrth gofnodi digwyddiadau a bod swyddog amrywiaeth newydd wedi'i benodi i ddelio â'r problemau hyn. O ran gorchmynion gwrth-gymdeithasol, roeddent wedi cymryd cryn amser i'w gorfodi, ond dim ond pedwar mis yr oedd gorchymyn a roddwyd yn ddiweddar wedi'i gymryd o'i gyflwyno i ddyddiad ei gyhoeddi.

Eitem 5: Dyddiad y cyfarfod nesaf

5.1 Cynhelir cyfarfod nesaf y Pwyllgor ar 31 Ionawr 2003 yn Theatr John Ambrose, Ysgol Brynhyfryd, Rhuthun.

Ysgrifenyddiaeth y Pwyllgorau

Tachwedd 2002